

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ВИЩЕ ХУДОЖНЄ ПРОФЕСІЙНЕ УЧИЛИЩЕ № 3 м. ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор

ВХПУ № 3 м. Івано-Франківська

Наталія КОРОСТІЛЬ

2025 р.

ПОЛОЖЕННЯ

**про реалізацію права на вільний вибір навчальних дисциплін здобувачами
фахової передвищої освіти
у Вищому художньому професійному училищі №3 м. Івано-Франківська**

Погоджено педагогічною радою

Протокол № 6

від «29» 08 2025 року

ЗМІСТ

	стор.
1. Загальні положення	2
2. Основні терміни, визначення та аббревіатури	5
3. Методичне забезпечення реалізації права здобувачів освіти на вільний вибір навчальних дисциплін	7
4. Організаційно-технічне забезпечення реалізації права здобувачів освіти на вільний вибір навчальних дисциплін	10
5. Прикінцеві положення	13
Додаток А. Пропозиції до каталогу вибіркового навчальних дисциплін	14
Додаток Б. Каталог вибіркового навчальних дисциплін циклів загальної й професійної підготовки	16
Додаток В. Заява здобувача про результати вибору навчальних дисциплін	17

I ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1 Положення про реалізацію права на вільний вибір навчальних дисциплін здобувачами фахової передвищої освіти у Вищому художньому професійному училищі №3 м. Івано-Франківська. (далі – Положення) розроблено відповідно до Законів України «Про освіту», «Про фахову передвищу освіту», «Про вищу освіту», Положення про організацію освітнього процесу при підготовці фахівців освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» у Вищому художньому професійному училищі №3 м. Івано-Франківська та інших нормативно-правових актів.

1.2 Положення є документом, який регламентує порядок забезпечення здобувачам фахової передвищої освіти права вільного вибору навчальних дисциплін у Вищому художньому професійному училищі №3 м. Івано-Франківська (далі – ВХПУ №3).

1.3 Вибіркові навчальні дисципліни (ВНД) вводяться в освітньо-професійні програми для реалізації права здобувачів на вільний їх вибір для задоволення індивідуальних потреб та спрямовані на формування і розвиток як загальних, так і фахових компетентностей, набуття soft skills.

1.4 Обсяг ВНД становить не менше 10 % загального обсягу відповідної освітньо-професійної програми (ОПП), за якою навчається здобувач фахової передвищої освіти. Загальні підходи до формування структури вибіркової складової освітніх програм та навчальних планів визначаються нормативною базою ВХПУ №3.

1.5 Навчальні дисципліни, які пропонуються здобувачам для вибору, формуються у Каталог вибірових навчальних дисциплін.

1.6 Вибір навчальних дисциплін здобувач здійснює в процесі формування свого індивідуального навчального плану з каталогу, передбаченого відповідною ОПП та робочим навчальним планом, з дотриманням послідовності їх вивчення відповідно до структурно-логічної схеми підготовки за ОПП.

1.7 Голови циклових комісій, які пропонують ВНД, забезпечують підготовку робочих програм навчальних дисциплін, силабусів, методичних та організаційних матеріалів, необхідних для їх вивчення. За якість викладання

ВНД, відповідність змісту навчального контенту робочій програмі несе відповідальність голова циклової комісії, за якою закріплено її викладання.

1.8 Зміст конкретної ВНД визначає її силабус та робоча програма навчальної дисципліни. Силабус ВНД має бути доступний здобувачам освіти на момент здійснення вибору дисциплін на наступний навчальний рік.

II. ОСНОВНІ ТЕРМІНИ, ВИЗНАЧЕННЯ ТА АБРЕВІАТУРИ

У Положенні застосовуються наступні поняття і визначення:

Індивідуальний навчальний план - документ, що визначає послідовність, форму і темп засвоєння здобувачем освіти освітніх компонентів освітньої програми з метою реалізації його індивідуальної освітньої траєкторії та розробляється закладом освіти у взаємодії із здобувачем освіти за наявності необхідних для цього ресурсів.

Індивідуальна освітня траєкторія - персональний шлях реалізації особистісного потенціалу здобувача освіти, що формується з урахуванням його здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей і досвіду, ґрунтується на виборі здобувачем освіти видів, форм і темпу здобуття освіти, суб'єктів освітньої діяльності та запропонованих ними освітніх програм, навчальних дисциплін і рівня їх складності, методів і засобів навчання. Індивідуальна освітня траєкторія в закладі освіти може бути реалізована через індивідуальний навчальний план.

Освітньо-професійна програма у сфері фахової передвищої освіти - єдиний комплекс освітніх компонентів (навчальних дисциплін, індивідуальних завдань, практик, контрольних заходів тощо), спрямованих на досягнення визначених результатів навчання, що дає право на отримання визначеної освітньої та професійної кваліфікації.

Пререквізити – перелік результатів навчання та / або компетентностей, якими повинен володіти здобувач, або перелік навчальних дисциплін, які здобувач повинен вивчити перед початком навчання з певної навчальної дисципліни чи іншого компонента освітньої програми.

Постреквізити – дисципліни, для вивчення яких потрібні знання, уміння і навички, що здобуваються після закінчення вивчення даної дисципліни.

Результати навчання - знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, набуті у процесі навчання, виховання та розвитку, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які здобувач здатний продемонструвати після завершення освітньої програми або окремих освітніх компонентів.

Силабус - стислий опис компонента освітньої програми, який містить основні характеристики навчальної дисципліни і має на меті допомогти здобувачеві освіти в організації його навчальної діяльності. Силабус вибіркової дисципліни призначений для допомоги здобувачам освіти у виборі дисциплін та формуванні індивідуальної освітньої траєкторії.

Soft skills – «м'які навички», «соціальні навички» чи «навички успішності» – універсальні компетентності, що не залежать від предметної області, але важливі для подальшої професійної та соціальної діяльності здобувача в різних галузях, успішності на робочому місці та для його особистісного розвитку. До *soft skills* включають навички комунікації, лідерства, креативності, здатності брати на себе відповідальність, працювати в критичних умовах, вміння залагоджувати конфлікти, працювати в команді, управляти своїм часом, розуміння важливості вчасного виконання поставлених завдань, здатність логічно і критично мислити, самостійно приймати рішення тощо.

ВНД - вибіркова навчальна дисципліна.

ЄКТС – Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система.

ОПП - освітньо-професійна програма.

ІІІ. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ НА ВІЛЬНИЙ ВИБІР НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

3.1 Для реалізації права формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачі можуть обрати ВНД в межах Каталогу, яким визначається їх кількість та обсяг.

3.2 Пропозиції щодо Каталогу ВНД можуть надавати всі циклові комісії ВХПУ №3 за умови наявності відповідного кадрового, навчально-методичного та інформаційного забезпечення, що є свідченням спроможності циклової комісії оперативно задовольнити потреби здобувачів освіти для створення індивідуальної освітньої траєкторії навчання.

3.3 Циклові комісії пропонують ВНД для формування Каталогу вибіркових дисциплін з урахуванням ініціативи та побажань студентів.

3.4 Формування Каталогів має відповідати принципам альтернативності, конкурентності та студентоорієнтованості.

3.5 До Каталогів ВНД вносяться дисципліни, які є:

- актуальними, наукомісткими, мають інноваційний або практико-професійно-орієнтований характер;
- вивчаються шляхом поєднання традиційних технологій з технологіями E-learning, передбачають використання активних та інтерактивних методів навчання;
- спрямовані на розвиток soft skills;
- забезпечують урахування вимог ринку праці, потреб роботодавців та запитів здобувачів;
- мають навчально-методичне та інформаційне забезпечення, необхідне для їх засвоєння.

3.6 Наповнення Каталогу відбувається лише навчальними дисциплінами, які мають відповідне кадрове, навчально-методичне та інформаційне забезпечення.

3.7 Каталоги ВНД, як правило, мають щорічно оновлюватися з урахуванням результатів моніторингу та періодичного перегляду освітньо-професійних програм та, зокрема, отриманих від здобувачів та інших стейкхолдерів рекомендацій і зауважень; результатів опитування здобувачів щодо організації їх вивчення; результатів моніторингу ринку праці тощо.

3.8 Виключенню з Каталогу підлягають вибірккові дисципліни, які мають негативні відгуки здобувачів щодо якості викладання, а також дисципліни, що не були обрані здобувачами протягом останніх двох років.

3.9 Критеріями для формування Каталогів вибіркових навчальних дисциплін за відповідною ОПП є:

- актуальність ВНД з точки зору розвитку відповідної галузі економіки/спеціальності, попиту на відповідні компетентності на ринку праці тощо, що підтверджується стейкхолдерами – представниками ринку праці, роботодавцями та випускниками;

- уникнення ВНД, що мають фактично тотожний зміст або дублюють навчальний матеріал обов'язкових дисциплін;

- кадрове, матеріально-технічне та навчально-методичне забезпечення ВНД.

3.10 Каталог ВНД за кожною ОПП формується в поточному навчальному році на наступний навчальний рік у такому порядку:

- до 15 листопада циклові комісії ВХПУ №3 подають на розгляд Методичної ради пропозиції щодо включення навчальних дисциплін до Каталогу ВНД (Додаток А);

– до 30 листопада методична рада училища розглядає та за умови схвалення подає Каталог ВНД за відповідними ОПП на розгляд Педагогічної ради (Додаток Б);

– до 31 грудня Педагогічна рада ВХПУ №3 приймає рішення щодо формування Каталогу ВНД за відповідними ОПП.

3.11 Вибір здобувачем вибіркового навчального дисциплін (ВНД) створює умови для досягнення ним наступних цілей:

- формування індивідуальної траєкторії навчання;
- поглиблення професійних компетентностей у межах обраної ОПП та набуття додаткових професійних компетентностей у межах спеціальності;
- набуття soft skills, зумовлених цілями ОПП, подальшою професійною діяльністю, і забезпечення особистісного розвитку відповідно до власних потреб та інтересів.

3.12 З метою всебічного гармонійного розвитку особистості здобувачів, формування світоглядних, громадянських якостей, морально етичних цінностей тощо у циклі загальної підготовки передбачається регламентація кількості обов'язкових кредитів на ВНД циклу загальної підготовки (не менше 1,5 кредита ЄКТС у визначеному семестрі викладання).

3.13 Голови циклових комісій організують розробку робочих програм і силабусів, методичних й організаційних матеріалів, необхідних для вивчення ВНД, та здійснюють контроль за оприлюдненням інформації про ВНД на сайті ВХПУ №3.

3.14 Процедура вибору навчальних дисциплін із Каталогу включає такі етапи:

- Перший етап – вибір здобувачами дисциплін для вивчення у наступному навчальному році. Тривалість етапу – не менше тижня. Етап контролюється кураторами груп з метою забезпечення участі всіх здобувачів у процедурі вибору дисциплін.

– Другий етап - попереднє опрацювання результатів вибору дисциплін та формування навчальних груп для їх вивчення.

3.15 У разі неможливості формування навчальної групи для вивчення певної дисципліни, здобувачам надається можливість або здійснити повторний вибір, приєднавшись до вже сформованих навчальних груп, або опанувати обрану дисципліну індивідуально з використанням змішаної форми навчання та індивідуальних консультацій (можливість надається за обґрунтованою заявою студента та рішенням циклової комісії, яка забезпечує викладання цієї дисципліни).

Здобувач освіти, який знехтував своїм правом вибору, може бути зарахований до групи на вивчення ВНД, обраної заступником директора з навчально-методичної роботи з метою оптимізації навчальних груп і потоків.

3.17 Для забезпечення прозорості освітньої діяльності ВХПУ №3, надання релевантної інформації про ВНД усім зацікавленим особам каталоги ВНД за спеціальностями та/або освітньо-професійними програмами з гіперпосиланнями на силабуси ВНД оприлюднюються на офіційному сайті ВХПУ №3 у термін до 01 лютого поточного навчального року на наступний навчальний рік. Силабус ВНД має бути доступний здобувачам освіти на момент здійснення вибору дисциплін на наступний навчальний рік.

ІV. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ НА ВІЛЬНИЙ ВИБІР НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

4.1 Дирекція ВХПУ №3 забезпечує право здобувачів на вільний вибір навчальних дисциплін, а також застосовує заходи відповідного реагування у разі виявлення проявів тиску на здобувачів при виборі навчальних дисциплін.

4.2. Щорічно голови циклових комісій організовують інформаційно-роз'яснювальну та організаційну роботу щодо належної реалізації права здобувачів на вільний вибір навчальних дисциплін, у тому числі:

– проводять ознайомлення здобувачів першого року навчання з особливостями освітнього процесу й структури навчальних планів у розрізі обов'язкових та вибіркових складових, у т.ч. забезпечують їх реєстрацію на порталі «Всеосвіта»;

– організовують проведення роз'яснювальної роботи зі здобувачами щодо наявних у ВХПУ №3 процедур формування каталогів ВНД та особливостей здійснення їх вибору (порядку, строків тощо);

– забезпечують консультування здобувачів з питань вибору навчальних дисциплін, оперативну інформаційну підтримку процедури вибору.

4.3. Терміни проведення процедури вибору здобувачами навчальних дисциплін визначаються із необхідності своєчасного планування та організації освітнього процесу: формування контингенту у групи і потоки для планування навчального навантаження педагогічних працівників, його методичного і кадрового забезпечення.

4.4. Процедура вибору ВНД здійснюється здобувачами у наступні терміни: здобувачами першого курсу до 10 вересня у 1 семестрі на поточний навчальний рік, до 30 березня на наступний навчальний рік.

4.5. Здобувач обирає дисципліни відповідно до навчального плану, за яким він навчається.

4.6. Здобувач освіти, який не скористався правом вибору дисциплін без поважної причини, зараховується на вивчення вибіркових дисциплін з урахуванням сформованих потоків і груп.

4.7. Здобувачу може бути недоступний вибір ВНД, скасований його вибір та запропоновано у тижневий термін здійснити новий вибір, якщо кількість здобувачів, які обрали певну ВНД з каталогу, є меншою за 15 осіб. У випадку, якщо кількість здобувачів ОПП/спеціальності в цілому є меншою за 15 осіб, запроваджується та ВНД, яку обрала більшість здобувачів.

4.8. У випадку поновлення, переведення здобувача, допуску його до занять після завершення академічної відпустки за його письмовою заявою та згодою відповідної випускової циклової комісії можливе перезарахування ВНД за рахунок фактично вивчених дисциплін.

4.9. У якості ВНД можуть бути перезараховані дисципліни, що вивчалися в іншому закладі фахової передвищої освіти здобувачем - учасником програми академічної мобільності з дотриманням вимог Положення «Про порядок реалізації права на внутрішню академічну мобільність».

4.10. Результати вибору ВНД на підставі заяви здобувача (Додаток В) затверджуються наказом директора ВХПУ №3, вносяться до індивідуального навчального плану здобувача і є обов'язковими для вивчення.

4.11. Зміна обраних дисциплін після початку навчального семестру, в якому вони викладаються, не допускається.

4.12. Результати вибору здобувачами навчальних дисциплін (заяви, результати опитувань тощо) та розпорядчі документи про формування навчальних груп зберігаються упродовж усього терміну навчання здобувача.

V. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

5.1 Дане Положення розглядається і схвалюється Педагогічною радою та затверджується директором ВХПУ №3.

5.2. Положення набуває чинності з наступного дня після введення його в дію наказом директора ВХПУ №3, якщо інше не передбачається тим же наказом.

5.3. Зміни та доповнення до цього Положення вносяться цикловими комісіями, ухвалюються Педагогічною радою та затверджуються директором ВХПУ №3.

5.4. Училище забезпечує публічний доступ до тексту Положення через власний офіційний сайт.

ВИЩЕ ХУДОЖНЄ ПРОФЕСІЙНЕ УЧИЛИЩЕ №3 М. ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА

ПРОПОЗИЦІЇ ДО КАТАЛОГУ ВИБІРКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ЦИКЛУ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ
на 20__ – 20__ н. р.

назва циклової комісії

Перелік спеціальностей /ОПП, для яких пропонується дисципліна	Посада, прізвище та ініціали викладача (ів), який (і) пропонується для викладання	Загальна компетентність, на формування або розвиток якої спрямована дисципліна	Результати навчання за навчальною дисципліною	Види навчальних занять та методи викладання, що пропонуються (лекції, семінарські та практичні заняття, лабораторні роботи)	Кількість здобувачів, які можуть записатися на дисципліну	Вхідні вимоги до здобувачів, які хочуть обрати дисципліну / вимоги до матеріально технічного забезпечення	Обмеження щодо семестру вивчення

За всіма вказаними навчальними дисциплінами розроблені повні комплекси навчально-методичного забезпечення.

Голова циклової комісії _____
(назва циклової комісії)

_____ ()

Додаток Б

Розглянуто і схвалено
педагогічною радою

Вищого художнього професійного училища №3 м. Івано-Франківська
(протокол № ___ від « ___ » _____ 20__ р.)

**КАТАЛОГ ВИБІРКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ЦИКЛІВ ЗАГАЛЬНОЇ Й ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ ЗА
ОСВІТНЬОЮ ПРОГРАМОЮ на 20__ – 20__ н. р.**

(назва ОПП)

(шифр та назва спеціальності)

Перелік спеціальностей /ОПП, для яких пропонується дисципліна	Посада, прізвище та ініціали викладача (ів), який (і) пропонується для викладання	Загальна компетентність, на формування або розвиток якої спрямована дисципліна	Результати навчання за навчальною дисципліною	Види навчальних занять та методи викладання, що пропонуються (лекції, семінарські та практичні заняття, лабораторні роботи)	Кількість здобувачів, які можуть записатися на дисципліну	Вхідні вимоги до здобувачів, які хочуть обрати дисципліну / вимоги до матеріально технічного забезпечення	Обмеження щодо семестру вивчення

За всіма вказаними навчальними дисциплінами розроблені повні комплекси навчально-методичного забезпечення.

Заступник директора
з навчально-методичної роботи _____ ()

Директору

Вищого художнього професійного училища №3
м. Івано-Франківська

Коростіль Н.Ж.

здобувач (а/ки) освіти _____ (курс)

_____ (групи)

(прізвище, ім'я, по батькові)

ЗАЯВА

Прошу включити до мого індивідуального навчального плану на 20__ -
20__ навчальний рік за освітньо-професійною програмою
«_____» (назва ОПП) спеціальності
_____ наступні вибіркові дисципліни:

I семестр		II семестр	
Назва дисципліни	Кількість кредитів	Назва дисципліни	Кількість кредитів

_____ (дата)